

Obrácení důkazního břemene při ztrátě zdravotnické dokumentace

Ztráta kompletní zdravotnické dokumentace nebo její části poskytovatelem zdravotních služeb byla v historii civilních soudních sporů ve většině případů k tíži poškozeného (pacienta). Pokud nedokázal zrekonstruovat podstatné části zdravotnické dokumentace rozhodné pro závěr, zda postup poskytovatele byl či nebyl lege artis, neunesl důkazní břemeno a spor skončil v jeho neprospěch. Zda je tento přístup udržitelný i do budoucna, může napovědět níže uvedené rozhodnutí Krajského soudu v Brně.

Zjištěný skutkový stav

Nezletilý žalobce se domáhal náhrady nemajetkové újmy v penězích v částce 10.000.000,- Kč. Žalované zdravotnické zařízení při porodu dítěte podle žaloby desítky minut adekvátně nereagovalo na kardiotokografické známky tísně plodu a porod neukončilo císařským řezem. Na KTG záznamu byly již 45 minut před porodem zaznamenány pozdní decelerace tj. jednoznačně patologický záznam, který byl indikací k předčasnému ukončení porodu císařským řezem. Nezletilý žalobce se tak narodil těžce hypoxický, hypotonický, cyanotický, nedýchající, s tepovou frekvencí 60/min, po porodu musel být resuscitován. V dalším vývoji trpěl a stále trpí opožděním psychomotorického vývoje se smíšenou hybnou poruchou, vyžadující intenzivní rehabilitaci. V neposkytnutí odpovídající léčebné péče žalobce spatřoval neoprávněný zásah do svého práva na zdraví.

Ze znaleckého posudku vyplynulo, že došlo k porodu nezletilého žalobce tzv. per forcipem (ukončením porodu pomocí východových kleští). Novorozenec se narodil se závažnou poruchou poporodní adaptace, dominovala absence dechové aktivity, nízká srdeční frekvence, hypotonie a porucha prokrvení, okamžitě musel být resuscitován. Následně byl přeložen do fakultní nemocnice, kde jeho stav byl hodnocen jako hypoxicko-ischemická encefalopatie 1. stupně v důsledku těžké porodní asfyxie.

Nepřehlédnutým problémem, který při zjišťování skutkového stavu vyvstal, byla absence originálu KTG záznamů v rámci zdravotnické dokumentace vedené žalovaným zdravotnickým zařízením. Je obecně známo, že význam KTG záznamů je pro účely posouzení patologií při porodu a zachování postupu lege artis při vedení porodu naprosto zásadní. V konkrétním případě bylo dle soudu evidentní, že KTG záznamy byly při porodu nezletilého žalobce žalovaným zdravotnickým zařízením opatřeny, neboť žalovaná žalobci návazně pořídila jejich fotokopie. Ty však nebyly dle závěrů znaleckého posudku v takové kvalitě, aby

byly podle nejlepšího svědomí a vědomí odborně zhodnoceny, a z příložené dokumentace se proto nebylo možné vyjádřit o postupu lege artis či non lege artis při vedení porodu.

Zdravotnické zařízení samo v rámci předložení zdravotnické dokumentace k důkazu žádné KTG záznamy nepředložilo a předložilo pouze zdravotnickou dokumentaci bez jakéhokoli KTG záznamu. Žalované zdravotnické zařízení tak zmařilo možnost provedení klíčového důkazu, což sehrálo stěžejní význam pro celý proces zjišťování skutkového stavu.

Soud dospěl k závěru, že za situace, kdy:

- dle znaleckého vyjádření se v průběhu porodu počínaje 9:05 do 9:27 hod. objevily prokazatelné a seznatelné patologie,
- vývoj od 9:27 hod. nemohl být zjištěn, neboť žalovaná zmařila možnost provedení klíčového důkazu originálem KTG záznamu a nelze proto na základě dokumentace určit, zda v následujícím období až do porodu v 9:50 hod. patologie odpadly či nikoli a zda byl postup žalované ohledně ukončení porodu lege artis či nikoli,
- v 9:50 hod. se per forcipem narodilo dítě stížené hypoxicko-ischemickou encefalopatií 1. stupně v důsledku těžké porodní asfyxie,
- žalovaná nezachytila ve zdravotnické dokumentaci všechny relevantní informace (doba indikace ukončení porodu pomocí východových kleští),
- žalovaná neprovedla indikované poporodní vyšetření dítěte, v důsledku čehož nemohla být hodnocena ani otázka kauzality,

nutno v zájmu zachování rovnosti zbraní účastníků vzniklý informační deficit ohledně neoprávněnosti zásahu žalované vyřešit kompenzací žalovanou bez zavinění žalobce (poškozené nezletilé dítě) vyřešit k tíži žalované (zdravotnického zařízení). Zmaření důkazu je významnou skutečností, nepřímo potvrzující opodstatněnost žaloby. Lze tedy konstatovat, že provedeným dokazováním nebylo zjištěno, že by patologie, které v průběhu porodu (počínaje 9:05 hod.) prokazatelně vyvstaly, jakkoli odpadly. Ukončení porodu až v 9:50 hod. tedy za této situace nebylo v souladu s postupem dle náležité odborné úrovně, jak pro tento případ bylo znalecky stvrzeno, právě jako skutečnost, že pokud byla celá doba od 9:05 do 9:50 hod. patologická, dítě by nevyvázlo bez trvalých následků, což se také stalo a kauzalita je proto dána. Žalovaná nikterak neprokázala opak, tj. skutečnost, že její postup byl lege artis a že kauzalita dána není. Případné genetické poruchy vedoucí ke zvýšení citlivosti či zranitelnosti plodu nebyly nijak zjištěny, přičemž navíc zejména u škod na zdraví platí, že tzv.

působení na vadný základ nevyklučuje příčinnou souvislost.

Dle zásad soukromého práva, obsažené v ustanovení § 6 odst. 2 občanského zákoníku, nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu. Tento princip byl promítnut tedy i v případě zmaření důkazu a zneužití kontroly nad zdravotnickou dokumentací i do roviny procesní. Pokud by soud za vzniklé situace ke kompenzaci žalovanou vyvolaného informačního deficitu k tíži žalované nepřistoupil, vyslal by svým rozhodnutím nežádoucí signál v tom směru, že poskytovatelé zdravotních služeb by se mohli občanskoprávní odpovědnosti snadno vyhnout prostým nesplněním ediční povinnosti ve vztahu ke kompletní zdravotnické dokumentaci pacientů.

Závěrem je třeba poznamenat, že obdobný přístup k přenesení důkazního břemene by ze strany soudu mohl být aplikován nejen v případě ztráty kompletní zdravotnické dokumentace či její podstatné části, ale stejně tak i v případě neprůkazného vedení, a to s odkazem na povinnost poskytovatelů zdravotních služeb vést zdravotnickou dokumentaci průkazně, pravdivě a čitelně (ustanovení § 54 odst. 2 zákona o zdravotních službách).

Právní předpisy

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 35 C 33/2014-90 ze dne 6. května 2016

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č. j. 1 Co 68/2015-246 ze dne 13. května 2015

Zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů (§ 53 a násl.)